

VEDLEDNING VEDRØRENDE VEDTÆGT FOR KIRKEGÅRDEN

Vedrørende § 3.

Ved enhver kirkegård skal der forefindes et ajourført kort over kirkegården, hvor alle grave er vist og nummereret.

Der føres af graveren et kartotek over alle gravsteder med oplysning om gravstedsindehavere, begravelser og vedligeholdelsesaftaler samt iøvrigt alle andre aftaler og praktiske forhold vedrørende gravstederne.

Alle ændringer i gravsystemet, der sker under den daglige drift, skal straks rettes i kartoteket og på kortet, eventuelt ved midlertidigt at vedlægge en skriftelig bemærkning, hvori der redegøres for den foretagne ændring. Rettelser på kortet bør fortrinsvis ske med blyant. Ændringerne skal senere indtegnes på kortene, eventuelt ved henvendelse til kirkegårdskonsulenten, ligesom ændringerne tillige skal anføres i kirkegårdsprotokollerne.

Kort over kirkegården bør helst findes i 3 eksemplarer, hvoraf 1 eksemplar altid bør forefindes på kirkegården. Ændringer, rettelser m.m. skal anføres på alle kort mindst én gang årligt.

GRAVSTEDER

Vedrørende §§ 14 og 15 samt § 16 stk. 1.

Hvis der på kirkegården findes områder, hvor alle gravminder vender med indskriftsiden mod øst, bør sådanne områder bevares uændret, også selvom gangene mellem gravene er meget smalle.

Denne gravform har en meget lang tradition bag sig, hvorfor den har stor kulturhistorisk interesse.

Gravsteder, der ligger umiddelbart omkring kirkebygningen,

skal så vidt muligt bevares, og eventuelt anvendes igen efter fredningstidens ophør. Sådanne gravsteders placering har sit udspring i en meget gammel tradition, som bør respekteres i videst muligt omfang.

Ved begravelse eller urnenedsættelse skal kistens eller urnens placering i graven anføres på kort og i protokol.

Hvor dele af kirkegården er præget af store gravsteder, f.eks. gamle gårdgrave, kunne sådanne karakteristiske træk i kirkegårdens anlæg så vidt muligt søges bevaret, eventuelt ved at undlade at skelhække (sidehække) når graven absolut må deles. På denne måde kan helhedsindtrykket bevares, uden at det får indflydelse på gravtaksterne på de enkelte grave.

Indhegningen af gravsteder bør følge den lokale tradition, der f.eks. kan være levende hække af buxbom, bøg, taks, thuja eller lignende. Det kan være af værdi for kirkegården, hvilket ofte er tilfældet på gamle kirkegårde. Sådanne forhold bør respekteres og søges fastholdt. Ligeledes kan forskellige højder på gravstedshækkene og afdelingshække være af værdi for helheden.

Planter på gravene må med hensyn til størrelse og vækst tage hensyn til nabograve og kirkegården som helhed. Træer og buske bør ikke være af arter, som ved størrelse og rodnet kan dominere området. Eventuelt kan enkelte frie gravsteder reserveres til plantning af sådanne træer og buske, som kan give kirkegården en særlig karakter, f.eks. kan større træer med en særlig vækst som hængeask, hængeelm, taks, højt voksende rhododendron være af stor værdi, når de anvendes med omtanke.

Hvis gravstedet ønskes pålagt ral (grus), bør dette almindeligvis ikke anvendes på mere end en fjerdedel af graven. Resten af arealet kan dækkes af tæppedannende planter af arter, som er grønne hele året, f.eks. timian, stenbrækarter, sedum, erica og lignende.

En sådan beplantning kan nedsætte udgiften til grandækning væsentligt og gøre gravene smukt grønne hele året og på længere sigt lette vedligeholdelsen.

En liste over velegnede planter kan rekvireres hos kirkegårds konsulenten eller Haderslev Stift.

Stenkanter bør almindeligvis ikke indgå i gravens afgrænsning, hvor der ikke i forvejen er anvendt sten som forkant i stedet for hæk.

GRAVMINDETS FORM OG OPSTILLING

Vedrørende § 16.

Gravminder er i langt de fleste tilfælde udført af sten og har efterhånden antaget en næsten standardiseret form som følge af, at de så godt som udelukkende fremstilles maskinelt af ganske få store virksomheder. Kun indskriften udføres af de lokale stenhuggere.

Man bør være opmærksom på dette forhold og måske oplyse om andre muligheder, så gravminderne ikke ensrettes helt og kirkegården dermed mister muligheden for at få et lokalt præg.

Ved henvendelse til provstiet, stiftet eller kirkegårds konsulenten kan der i mange tilfælde anvises løsninger.

Bevaringsmæssige gravminder kan ofte blive stående på deres oprindelige plads, idet der i reglen ikke er mangel på gravsteder på kirkegårdene.

Ved anlægget omkring sådanne gravminder kan det være kulturhistorisk oplysende og værdifuldt for forståelsen af gravmindet, hvis graven anlægges så dens udseende kan give et indtryk af den oprindelige grav.

Herom kan oplysning fåes ved henvendelse til stiftsøvrigheden.